

pot. Important este că am lucrat cu amândoi foarte bine și am învățat de la ei foarte mult.

C.M.: *Sunteți tentat să vă încercați puterile ca regizor?*

D.A.: Încă nu. Simt că am ajuns la momentul în care încerc să mă exprim la potențialul maxim ca actor. Îmi admir pe regizori pentru că sunt în stare să se ocupe de fiecare actor în parte, de toate detaliile și de spectacol în ansamblu. O muncă uriașă. Încă mai am de lucrat cu mine ca actor. Încă simt nevoia să fiu pe scenă. Nu cred că așa fi fericit să stau în sală și să-i provoc pe ceilalți să joace, fără să fiu și eu împreună cu ei pe scenă, fără să joc alături de ei. Să regizez un spectacol și să și joc în el ar fi prea mult pentru mine în acest moment.

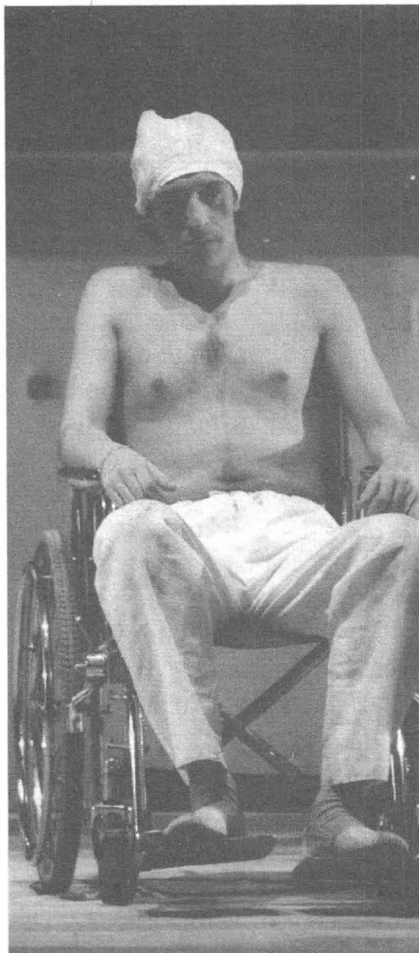
C.M.: *Pentru a doua jumătate a stagiunii 98/99, ce proiecte are Dorin Andone?*

D.A.: Repet în spectacolul cu *Visul unei nopți de vară* de Shakespeare, montat la Naționalul din Cluj de Victor Ioan Frunză. N-am o sarcină ușoară pentru că joc două personaje – Theseu, ducele Atenei și Oberon, craiul zânelor – care în viziunea directorului de scenă au foarte multe în comun și de aceea domnia sa e de părere că trebuie să fie jucate de același actor. Tot cu Victor Ioan Frunză vom începe repetițiile la *Tom Paine* de Paul Foster. Către finalul stagiunii, Grigore Gonța va pune în scenă *Divanul persian* după romanul lui Mihail Sadoveanu, dramatizat de Octavian Sava. Un spectacol muzical, foarte complex. Muzica e compusă de Nicu Alifantis. Nu peste mult timp vom relua un spectacol de succes al Teatrului Național din Cluj: *Persecutarea și asasinarea lui Jean Paul Marat* de Peter Weiss, regizat tot de Victor Ioan Frunză, spectacol cunoscut sub numele *Marat-Sade*. A fost și cred că va fi în continuare un spectacol-eveniment.

Costin Manoliu

Dana Cristea Grigorescu

„Patru găște într-un stol / Penserate dau ocol / Spre Nord se duc / Spre Sud se duc / Zboară peste-un cuib de cuc / Zboară, zboară, zboară.... “

Teatrul Național din Cluj – *Zbor deasupra unui cuib de cuc* de Dale Wasserman, după romanul omonim de Ken Kesey; Premiera: 27 decembrie 1998. Regia și ilustrația muzicală: Marius Oltean. Scenografia: Horațiu Mihaiu. Din distribuție: Dorin Andone, Cristina Pardanschi, Dragoș Pop, Dan Chiorean, Petre Băclolul, Paul Basarab, Doru Surcel, Ioan Isalu, Gelu Bogdan Ivașcu, Sorin Misirantu s.a.

Zborul traduce în plan simbolic o neputință: aceea de a nu fi în stare să zbori. Este aceasta o rezolvare răsturnată prin simetrie psihologică? Individul strivit de ordinea rigidă a unei societăți uniformizante visează sau riscă zborul deasupra cuibului de cuc. Evadarea din societatea-capcană este pentru cei ce îndrăznesc să o sfideze, prin afirmarea altor reguli, un zbor incert, visat doar sau eșuat.

La vremea sa, în 1962, romanul lui Ken Kesey *Zbor deasupra unui cuib de cuc* exprima revolta generației anilor '60, asociată mișcării contestatatoare hippy. Consacrarea i-a adus-o însă versiunea scenică a lui Dale Wasserman și ecranizarea antologică a regizorului Milos Forman, în 1975. De atunci încoace, partitura nu și-a pierdut actualitatea. Regizorul Marius Oltean pariază și riscă careul de ași cu această opțiune repertorială. Meritul montării e că își propune și reușește să respecte scenariul, oferind actorilor îndelung așteptatul moment al rolurilor de compoziție. Marius Oltean se apropie fără inhibiții de text, și îndepărtează astfel umbra montărilor precedente. Dirijează cu mână sigură, polifonic, grupul personajelor, lăsând suficientă libertate de definire fiecăruia în parte. Scenele de delir colectiv dezvăluie o atentă dozare a energiilor. Momentul aproape insesizabil al declanșării crizei crește polifonic, prin acumularea tensiunilor individuale, atingând finalul de frază fără artificiu căutat.

Marius Oltean riscă și câștigă cu careul de ași pentru că de data aceasta nu forța personajului principal, McMurphy dă „carnea” spectacolului, ci patru dintre personajele ospiciului: *Billy Bibbit* – Dan Chiorean, *Martini* – Ioan Isalu, șeful *Bromden* – Dragoș Pop, *Cheswick* – Doru Surcel. Patru roluri asumate de actori, diferit accentuate, conturează diversitatea tipologică a salonului de ospiciu. Dan Chiorean dispune de mobilitate interioară

extinzându-și prin Billy Bibbit ambitusul *emploi*-ului. Ioan Isaiu păstrează pentru Martini discreția planului secund, reușind o prezență scenică remarcabilă prin poza atent dozată, purtată de replică. Șeful Bromden, Dragoș Pop, își face simțită prezența prin tăcere și imobilitate. Cadența finală la ralenti dă greutate personajului. Doru Surcel completează tabloul pacienților activi alegând punctul de sprijin în atitudine. Deasupra tuturor Petre Băcioiu – *Dale Harding* – se întâlnește cu rolul așteptat, secondează cu siguranță și aplomb grupul pacienților. Jocul său e liantul necesar, comentariul ironic la cronică socială ilustrată de salonul din ospiciu. Pacient benevol, participă cu convingere la „opera” de îmblânzire a individului suferind de hiperpersonalitate, incomod pentru regulamentele ospiciului-societate.

McMurphy e fermentul revoltei. El precipită atmosfera relativ stabilă a grupului de pacienți în compusul exploziv al revoltei fățișe. Riscă sub ochii amortiți ai colegilor de salon zborul deasupra cuibului de cuci și eșuează previzibil. Dorin Andone atinge trecător punctul de coagulare al personajului, dar cedează prea ușor rețetei știute. Alternanța între scânteie și rol prestat permite decuparea planului doi. Sora Rached, singurul personaj feminin de consistență și calibrul celor masculine, e acoperit cu o nuanță personală de căldură umană de Cristina Pardanschi. Grupul pacienților pasivi extind prin multiplicare salonul la întreaga societate.

Prin scenografie, Horațiu Mihaiu simte și completează regia. Fereastra-hublou preia și materializează relația cu exteriorul, cu libertatea de a fi tu însuși. Transferă conflictul în transcendent. E locul magic care scapă regulamentelor, pe unde pătrund semnele lumii libere, locul pe unde se văd găștele zburând. Pentru că, nu-i așa, zborul, în plan simbolic este expresia unei neputințe. Acea de a zbura.

SPECTACOLE

Ludmila Patlanjoșlu

*Un cocktail made in S.U.A.
Premiul Pulitzer, SIDA și
homosexualitatea*

Serioase și prestigioase forțe artistice și financiare și-au unit eforturile spre a aduce la rampă *Îngeri în America* – prima parte a unui diptic subintitulat O fantezie gay pe teme naționale. Tematic, textul americanului Tony Kushner, care a avut premiera în 1991 la San Francisco, se încadrează în programul Companiei Teatrale 777, deschisă experimentelor și operelor mai speciale. Un succes remarcabil al acestei grupări a fost *Copiii unui Dumnezeu mai mic* de Mark Medoff, o reprezentație despre universul handicapților, al celor cu deficiențe auditive, utilizând limbajul mimico-gestual. Pentru directorul Vlad Rădescu care urmărește impunerea statutului de Teatru de artă „Nottara”-ului, colaborarea cu această companie este adecvată. Ca și dorința de a fi în consonanță cu dramaturgia contemporană de pe marile scene ale lumii. Prezența pe afiș printre producători și a Fundației pentru o Societate Deschisă – România, prin profilul activității ei, este de asemenea, binevenită. Ce nu justifică totuși efortul apreciabil al realizatorilor spectacolului este valoarea artistică modestă a piesei lui Tony Kushner, considerat unul dintre cei mai reputați dramaturgi contemporani americani (!!).

Homosexuali, evrei sau mormoni, albi sau negri sunt eroii acestui cocktail teatral made in S.U.A. Însingurați, infirmi sufletește, nu-și găesc locul,

Îngeri în America de Tony Kushner. Partea I: Sfârșit de mileniu – O fantezie gay pe teme naționale, Teatrul Nottara, Compania Teatrală 777 și Fundația pentru o Societate Deschisă – România. Traducerea: Anca și Lucian Giurchescu. Versiunea scenică și regia: Theodor Cristian Popescu. Decorul: Marius Alexandru Dumitrescu. Costumele: Ioana Albaiu. Ilustrația muzicală și coregrafia: Florin Fieroiu. Asistent regie: Radu Mircea Apostol. Distribuția: Vladimir Găitan, Ion Dichisceanu, George Alexandru, Dan Aștilean, Alexandru Jitea, Lucia Mureșan, Mihaela Rădescu, Ion Porsilă, Cristina Toma, Orodol Olaru, Petrică Popa, Lucian Pavel, Claudiu Trandafir. Data premierei: 19 ianuarie 1999.

nu știu cum să trăiască, victime ale urii rasiale și intoleranței sociale, dar și ale unei teribile maladii: SIDA. Îi vedem lamentându-se pe scenă, clamându-și suferința fizică, dar și cea psihică. Niște îngeri căzuți în viziunea autorului, care le împărtășește condiția. Tony Kushner (aflăm din caietul-program că a încercat să-și schimbe orientarea sexuală, reușind abia după trei ani de la terminarea universității – ca și unul dintre personajele piesei – să-i mărturisească mamei sale că este homosexual).

În *Îngeri în America* este ceva impudic și indecent. Nu în expresiile „suburbane” la care ar roși și Aristofan și Jarry sau în maniera fără prejudecăți în care ni se vorbește despre homosexualitate. Asemenea lucruri am mai auzit și văzut pe scenele noastre și înainte, dar mai ales după '89. Aș aminti câteva exemple notorii care au reușit totuși să se înscrie în sfera esteticului: *Cine are nevoie de teatru?* la Naționalul bucureștean în regia lui Andrei Șerban, *Cameristele* de Genet la Teatrul Bulandra în regia lui Tudor Țepeneag, *Drumul spre Ierusalim* de Roy Gregor în regia lui Dragoș Galgoțiu la Theatrum Mundi sau superbul *Satyricon* după Petronius în regia lui Victor Ioan Frunză la Naționalul din Târgu Mureș.

Îngeri în America este un text naiv, anarhic și epidermic. care mimează